

Lietuvos narystės Europos Sąjungoje nauda atskiroms gyventojų grupėms

1. Žemdirbiai:

- Svarbiausias narystės ES privalumas – gerės žemdirbių gyvenimo lygis.
Palyginimui - 1973 m. Airijai tapus ES nare, subsidijos žemės ūkio gamintojams išaugo nuo 20,2 mln. iki 873 mln. Airijos svarų (1996 m.), žemės ūkio produkcijos eksportas išaugo nuo 1.376,0 mln. svarų (1983 m.) iki 2.907,2 mln. svarų (1995 m.), o žemdirbių atlyginimai išaugo 3 kartus - nuo 70,3 mln. svarų (1978 m.) iki 227,4 mln. svarų (1995 m.)
- Narystė ES 5 kartus padidins žemdirbių pajamas. Lietuvos ūkininkai galės gauti gerokai didesnes išmokas, nei buvo mokamos iš šalies biudžeto 2002 ir ankstesniais metais. 2002 m. iš Specialiosios kaimo rėmimo programos tiesioginėms išmokoms buvo skirta 91 mln. Lt, tuo tarpu 2004 m. bendras išmokų dydis išaugs iki 425 mln.litų (esant 40 proc. tiesioginių išmokų dydžiui).
Pavyzdžiui, pagal suderėtą 40 proc. lygį, 2004 m. ūkininkai už javus (rugius, miežius, kukurūzus, grikius ir kvietrugius) gaus 235 Lt/ha. Tuo tarpu 2002 m. parama siekė 40 Lt/ha. Ispanijoje žemės ūkio dirbančiųjų skaičius, gaunančių darbo užmokestį, padidėjo nuo 27,8% (1980 m.) iki 39,7% (1999 m.).
- Iš kaimo plėtros priemonėms 2004-2006 metais išsiderėtų 1,5 mlrd. litų remsime ūkininkus, anksčiau išeinančius į pensiją, jaunuosius ūkininkus, žemdirbius, dirbančius nepalankiose teritorijose, dirbamą žemę apželdinančius mišku ir kt. Šiuos pinigus žemdirbiai gaus už kiekvieną turimos žemės hektarą.
- Taip pat iš kaimo plėtrai skirtų lėšų remsime pusiau natūrinius ūkius (3 452 Lt); bus skiriama parama investicijoms į aplinkosaugą/gyvūnų gerovę ūkiuose (iki 690 Lt/ha).
- Be to, 430 mln. litų per 2004-2006 metus ateis iš ES Struktūrinių fondų. Šios lėšos – tai iš esmės bus palankesnėmis sąlygomis teikiama SAPARD parama. Ji bus skiriama modernizuoti ūkį, pirkti įrenginius, skatinti alternatyvią veiklą, teikiama jauniems ūkininkams, investuojama į kaimo infrastruktūros plėtrą - kaimo vietovių gyventojai ar bendruomenės, pateikę projektus, galės gauti lėšų vandenvalai, keliams, elektros linijoms tiesti ir panašioms dalykams.
Pavyzdžiui, iki 2003 m. vasario mėn. Lietuvoje buvo patvirtintos šios paraiškos SAPARD paramai gauti:
 - 1) *Investicijos į pirminę žemės ūkio gamybą – 131 už 87933 tūkst.lt,*
 - 2) *žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimo ir marketingo tobulinimas – 25 už 147197 tūkst.lt,*
 - 3) *ekonominės veiklos plėtra ir alternatyvių pajamų skatinimas – 16 už 9084 tūkst.lt,*
 - 4) *kaimo infrastruktūros tobulinimas – 47 už 24235 tūkst.lt,*
 - 5) *profesinis mokymas – 49 už 2944 tūkst.lt.*
- Derybose išsiderėjome kvotos, kurios viršys dabartinius šalies gamybos rodiklius.

Žemės ūkio kvotos pavadinimas	Kvota	Gamyba Lietuvoje (2001 metai)
Bazinis derlingumas, t/ha	2,7	2,56
Bazinis pasėlių plotas, ha	1 146 633	929 000

Pieno kvota, t	1 646 939 (nuo 2006 m. padidėtų iki 1 704 839 t)	1 476 000
Iš jos:		
pramonei	1 256 440	981 000
tiesioginiai pardavimai	390 499	459 000
Karvių židėnių išmokų kvota, vnt.	47 232	2 353
Cukrus, t	103 010	108 600
Linų kvota, t:		
ilgo pluošto	2 263	1 100
trumpo pluošto	3 463	2 900
Krakmolo kvota, t	1 211	501
Sausų pašarų kvota, t	650	300
Suaugusių galvijų skerdimo išmokų kvota, vnt.	367 484	361 000
Veršėlių skerdimo išmokų kvota, vnt.	244 200	47 500
Specialiųjų išmokų (už bulius) kvota, vnt.	150 000	73 000
Ėriavedžių išmokų kvota, vnt.	17 304	7 500

Nors bendra cukraus gamybos kvota Lietuvai skirta šiek tiek mažesnė nei tikėtasi, tačiau šis skirtumas nebus toks didelis, nes didės cukrinių runkelių kaina, kuri sieks 161,31 Lt už toną, o Lietuvoje ji siekia 155 Lt už toną (čia turima galvoje bazinė kaina be priedų. Su mokamais priedais skirtumas gali siekti iki 15 Lt).

- Lietuvos žemdirbiai galės gauti ES žemės ūkio subsidijas produkcijos eksportui į trečiąsias šalis (ne Europos Sąjungos nares), pavyzdžiui, Rusiją, JAV.
- ES teiks paramą mažinant ekonominio ir socialinio išsivystymo skirtumus tarp regionų Lietuvoje (šio rodiklio skirtumas tarp apskričių siekia 2,5 karto) bei tarp kaimo ir miesto. *Nuo 2004 m. kasmet gausime 1,5 mlrd. litų regioninei politikai. Dalis šių lėšų bus skiriama sutvarkyti kaimo kelius ir infrastruktūrą, plėtoti kaimiškuosius regionus pertvarkant ir restruktūrizuojant jų ūkį, reformuojant žemės ūkio gamybą, apdirbamąją pramonę ir rinkodaros struktūras, skatinant naujus verslus bei paslaugų kūrimą. Taip pat bus plečiamas mokslo ir laisvalaikio paslaugų tinklas užmiestio teritorijose, vykdoma informacinės visuomenės plėtra, ypač kaimo vietovėse, statomi ir renovuojami keliai.*
- Atsivers didelė ES rinka kokybiškai produkcijai – vartotojų skaičius išaugs nuo 3,5 mln. iki beveik 500.
- ES negalės realizuoti subsidijuojamos žemės ūkio produkcijos Lietuvoje. Vieningoje rinkoje tarp ES šalių nebus taikomos eksporto subsidijos. Antra vertus, Lietuvos žemdirbiai bus apsaugoti nuo nepriklausančių ES šalių, pirmiausia Nepriklausomų Valstybių Sąjungos, išorinės konkurencijos.

2. Kaimo žmonės:

- Svarbiausias narystės ES privalumas – gerės kaimo žmonių gyvenimo lygis.

- ES skiria paramą vyresnio amžiaus ūkininkams, nusprendusiems nebeūkininkauti. Šiam tikslui numatyta ankstesnio išėjimo į pensiją schema. Paramos rūšys: kompensacinė išmoka, skirta kompensuoti pajamų netekimą/praradimą, kompensacinės išmokos priedas, kai ūkininkas turi išlaikomą sutuoktinį, metinės išmokos už parduotą žemę, neviršijant 24 ha. Paramos trukmė: Ūkio perdavėjui - 15 metų (iki 70 metų), Smulkaus pieno ūkio savininkui – 2004-2006 metams, Ūkio darbuotojui - 7,5 metus iki pensinio amžiaus.
- ES skatina smulkaus verslo vystymąsi - galimybė pradėti savo verslą tradicinių ir netradicinių amatų mėgėjams, kaimo turizmo propaguotojams ir kitiems smulkiems verslininkams.
- ES skiria lėšų kaimo infrastruktūrai plėsti - puoselėja kraštovaizdį - sveikatingumo ir poilsio centrų, turizmo informacijos ženklų ir stendų įrengimas, turizmo informacijos sistemos duomenų bazių ir techninių galimybių plėtojimas, paveldo objektų atstatymas, restauravimas ir pritaikymas, nenaudojamų pastatų pritaikymas konferencijų, ekspozicijų ir amatų informacijos, kultūros ir laisvalaikio centrams, interesų klubams ir t.t.
- ES teiks paramą mažinant ekonominio ir socialinio išsivystymo skirtumus tarp regionų Lietuvoje (šio rodiklio skirtumas tarp apskričių siekia 2,5 karto) bei tarp kaimo ir miesto.

3. Bedarbiai:

- Bus kuriamos naujos darbo vietos, mažės bedarbiystė. ES siekia, kad visi norintys dirbti žmonės turėtų darbą, naujoms darbo vietoms kurti ES teikia subsidijas.
*Pavyzdžiui, Portugalijoje nuo jos įstojimo į ES 1986 m. iki 2001 m. nedarbo lygis nukrito nuo 8,7 proc. iki 3,9 proc.
ES nuo 1996 m. sukurta daugiau nei 12 mln. darbo vietų, vien tik 2002 m. - 500 tūkst. naujų darbo vietų. Vidutinis nedarbo lygis šiuo metu ES šalyse beveik 2 kartus mažesnis, negu Lietuvoje.*
- Augant ekonomikai, didės socialinės garantijos (pašalpos, išmokos, draudimas), bus geriau ginamos dirbančiųjų teisės.
Pavyzdžiui, siekiant užkirsti kelią nepagrįstiems grupiniams atleidimams iš darbo, ES teisė numato grupinio darbuotojų atleidimo tvarką.
- Stojimas į Europos Sąjungą 2002-2009 metais padidins Lietuvos bendrą vidaus produktą (BVP) 65,9 milijardais litų (19 tūkst. litų vienam gyventojui), vien 2003 metais BVP vien tik dėl stojimo į ES išaugs 4,7 milijardo litų (1358 litų vienam gyventojui). Taip pat ES padės pritraukti iki 23 milijardų litų dydžio investicijas, kurios reiškia naujų įmonių steigimą arba esamų plėtrą, t.y. naujų darbo vietų kūrimą, šalies gerovės didinimą.
- Lietuvai 2004-2006 m. iš ES struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo skiriama apie 4,7 mlrd. litų, arba apie 1 360 litų vienam gyventojui. Šias lėšas galėsime skirti darbo vietoms kurti, smulkiam ir vidutiniams verslui skatinti, infrastruktūrai kurti, gerinti ir pan.
- Bus daugiau sąlygų kvalifikacijos keitimui, darbo įgūdžių tobulinimui bei galimybė mokytis;
- Lietuvos piliečiai galės legaliai dirbti bet kurioje Europos valstybėje.

4. Pensininkai:

- Dėl bendro šalies ūkio augimo didės žmonių pragyvenimo lygis, o kartu augs ir pensijos.

- Didėja galimybės vyresniems žmonėms ilgiau likti darbo rinkoje, užtikrinant galimybę mokytis visą gyvenimą. Tai reiškia, kad pensinio amžiaus žmonės nebus išprašomi iš darbo, o bus siekiama ilgiau juos išlaikyti – dėl to bus geresnė pensininkų finansinė padėtis.
- Pensininkai turės teisę į neatidėliotiną medicinos pagalbą būnant užsienyje. Išlaidas už jas turės apmokėti Lietuvos ligonių kasos.
- Dėl bendro šalies ūkio augimo, naujų darbo vietų kūrimo, į Lietuvą iš užsienio valstybių grįš jauni žmonės.

5. Mažai uždirbantys:

- Dėl bendro šalies ūkio augimo didės socialinės garantijos, augs pragyvenimo lygis, iš čia - atlyginimai, bus kuriamos naujos darbo vietos.
- ES daug dėmesio skiria socialiniam dialogui, turėtų suaktyvėti socialinių partnerių diskusijos dėl darbo užmokesčio.
Pavyzdžiui, Airijoje, darbo užmokestis per 1987 – 1998 m. laikotarpį išaugo 80%, prie šio augimo labai prisidėjo aktyvus socialinis dialogas.
- ES mažina mokesčių našta mažas pajamas gaunantiems žmonėms.
Lietuvoje mokesčių našta tokiems žmonėms siekia 42 proc., vidutiniškai ES - 38 proc., o Airijoje - 17 proc.
- Galimybės tobulinti darbo įgūdžius, persikvalifikuoti, susirasti geriau apmokamą darbą.
Trylikoje ES valstybių 2000 m. tik 15 proc. darbuotojų buvo mažai uždirbantys.

6. Neįgalieji:

- ES skiriamas ypatingas dėmesys užtikrinant lygias galimybes visiems (ES neįgalieji įtraukiami į politikų, praktikų ir programų pasikeitimo planavimo, tikrinimo ir vertinimo procesus (Europos neįgaliųjų forumas) bei kuriant naujas darbo vietas (iniciatyva EQUAL).
- ES žmonių su negalia klausimai yra įtraukti į Nacionalinius užimtumo veiksmų planus ir į Kovos su socialine atskirtimi ir skurdu veiksmų planus.
- Bus daugiau transporto priemonių žmonėms su vaikščiojimo negalia, atitinkamai pritaikyta švietimo ir ugdymo, sveikatos apsaugos, visuomeninių objektų ir socialinių įstaigų aplinka. Neįgaliajam bus sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, kilti karjeros laiptais tarnyboje arba mokytis, esant reikalui, įrengiamos neįgaliajam patogios dirbti patalpos.
Pavyzdžiui, Ispanijoje po įstojimo į ES buvo sukurtas socialinis darbo užmokesčio fondas neįgaliesiems asmenims, kurie stokojo pajamų savo pragyvenimui.

7. Darbininkai:

- Dėl bendro šalies ūkio augimo didės socialinės garantijos, augs pragyvenimo lygis, iš čia - atlyginimai, bus kuriamos naujos darbo vietos.
- Saugesnės ir geriau įrengtos darbo vietos - sumažės profesinių susirgimų, nelaimingų atsitikimų ir mirčių darbe skaičius.
ES saugos darbe direktyva garantuoja darbuotojams saugumą darbo vietoje. 1994-1998 m. laikotarpiu dešimtyje ES valstybių sumažėjo nelaimingų atsitikimų darbe skaičius.
- ES užtikrins teises į deramas socialines garantijas.

- ES daug dėmesio skiria socialiniam dialogui, turėtų suaktyvėti socialinių partnerių diskusijos dėl darbo užmokesčio - darbdaviai negalės išnaudoti dirbančiųjų.
- Bus geriau ginamos dirbančiųjų teisės.
Pavyzdžiui, siekiant užkirsti kelią nepagrįstiems grupiniams atleidimams iš darbo, ES teisė numato grupinio darbuotojų atleidimo tvarką.
Ispanijoje per paskutinius penkerius metus vidutinis valandinis atlyginimas pramonėje išaugo nuo 22,8 litų iki 26,2 lito (nuo 6,62 iki 7,6 euru) arba apie 15 proc.

8. Didžiųjų miestų gyventojai:

- Stojimas į ES ir narystė joje – tai realiausia galimybė šaliai sėkmingai vystytis. Dėl šalies stojimo į ES poveikio:
 - Lietuvos Bendrasis vidaus produktas (BVP) 2002-2009 m. bus 65,9 mlrd. litų didesnis nei būtų buvęs nestojimo atveju.
 - Tikimasi, kad kasmet narystė ES leis didinti Lietuvos BVP 1-2 proc.
 - 2002-2009 metais į Lietuvos ūkį bus pritraukta iki 23 mlrd. litų investicijų.
 - Beveik 2 kartus padidės Lietuvos eksportas, išaugs tiesioginės užsienio investicijos.
- Bus investuojama į miesto infrastruktūrą: kelius, geležinkelius, oro uostus – į miestų ir kaimų infrastruktūros plėtrą iš ES Sanglaudos fondo per 2004-2006 metus bus galima gauti 938 mln. litų.
- Bus investuojama:
 - į kelių tinklo atnaujinimą ir plėtrą (pavyzdžiui, žvyrkelio asfaltavimas, vietinio eismo gerinimas, naujų kelių tiesimas: sumažės grūstys, sutrumpės kelionės, tiesiami ir rekonstruojami dviračių ir pėsčiųjų takai).
 - visuomeninio transporto atnaujinimą,
 - komunalinio ūkio atnaujinimą (centralizuotas šildymas),
 - daugiabučių namų rekonstrukcija,
 - aplinkosaugą (švarus geriamas vanduo, oras, vandens telkiniai)
 - poilsio zonas,
 - miestų apželdinimą
- Konkretūs ES paramos pavyzdžiai: per ISPA (transportas ir aplinkosauga) Lietuvoje vykdomiems projektams 2000-2002 metais ES skyrė 690 mln. litų. Naudą gavo Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Druskininkų, Alytaus, Tauragės, Šiaulių, Neringos, Marijampolės, Jonavos, Kėdainių, Radviliškio, Mažeikių savivaldybės.
Pavyzdžiui, 2002 m. gruodžio mėn. buvo užbaigtas pirmasis ISPA transporto projektas. Bendras projekto tikslas buvo pagerinti eismo sąlygas, sutrumpinti važiavimo laiką ir sumažinti nelaimingų atsitikimų skaičių kelyje Vilnius-Kaunas-Klaipėda. 2001 – 2002 m. trukusio projekto bendra vertė siekė beveik 94 milijonus litų (27,17 milijono euru), iš kurių Europos Sąjungos ISPA fondas skyrė 20,38 mln. euru.

9. Vidurinioji klasė:

- “Normalus” europietiškas pragyvenimo lygis:
 - padorus atlyginimas
 - socialinės garantijos

- sveikatos apsauga
 - saugi ir švari aplinka
 - vaikų išsimokslinimas
 - butas/namas
 - automobilis
 - atostogos
 - pramogų įvairovė
- ES kovoja prieš valdininkų savivalę, piktnaudžiavimą tarnybine padėtimi, korupciją.
 - ES bendrosios rinkos sukūrimas atnešė gerų rezultatų:
*Pavyzdžiui, vienos vidutinės Europos šeimos gerbūvis per 10 metų dėl to išaugo 5700 eurų (apie 19 680 litų).
Automobilių skaičius nuo 1989 iki 1998 metų Graikijoje išaugo nuo 159 iki 254 (tūkstančiui gyventojų), Ispanijoje – nuo 296 iki 408, Airijoje nuo 222 iki 309, o Portugalijoje – nuo 236 iki 321.*

10. Namų šeiminkės:

- Saugi ir užtikrinta vaikų ateitis.
- Europietiškos vaikų lavinimo galimybės (žr. 11).
- ES ypatingą dėmesį skiria moterų užimtumo didinimui – ES užtikrina lygias vyrų ir moterų teises. Vadovaudamasi Europos Užimtumo strategija, kiekviena šalis narė turi savo Nacionaliniuose užimtumo veiksmų planuose numatyti priemones, kurios suteiktų moterims ir vyrams vienodas galimybes įsidarbinant, siekiant karjeros, gaunant atlyginimą, derinant šeimyninį gyvenimą su darbu, išeinant motinystės atostogų, taikant lankstų darbo laiką.

11. Jaunimas:

- Dvi pagrindinės ES laisvės, kuriomis galės pasinaudoti ir jaunimas:
 - galimybė laisvai judėti ir keliauti ES šalių teritorijoje;
 - galimybė laisvai įsidarbinti lygiomis sąlygomis su kitais ES piliečiais.
- ES aktyviau skatinamas studentų mobilumas (tam palankias sąlygas sudaro galimybė laisvai judėti, įsikurti ES šalyse. Taip pat ES principas, kuriuo ji skatina valstybes atsisakyti ribojimų studentams ir ES programos, pvz. “Socrates”.
Pavyzdžiui, 1996 m. iš viso užsienyje studijavo apie 600 Lietuvos piliečių. 2001/2002 m. vien į ES šalis išvyko mokyti 822 studentai.
- Kai kuriose ES šalyse narėse palengvės studijų sąlygos, nes Lietuvai tapus ES nare, nebereikės mokėti studijų mokesčio (nemokamas mokslas ES piliečiams).
- Investicijos ir parama iš ES, tolydi ūkio plėtra paskatins naujų darbo vietų kūrimą.
- Jaunimas galės ir toliau dalyvauti įvairiose ES mainų programose:
 - “Jaunimas” įgyvendinama bei finansiškai remia tarptautinius jaunimo mobilumo projektus, naudojimąsi šiuolaikinėmis informacijos ir komunikacijos technologijomis skatinančius ir populiarinančius projektus, kalbinių įgūdžių tobulinimo ir įvairių kultūrų supratimą skatinančius projektus ir pan.
 - “Socrates” skiria mobilumo stipendijas aukštųjų mokyklų studentams, skatina tarptautinį mokyklų ir pedagogų bendradarbiavimą ir mainus.

- “Leonardo da Vinci” remia mokyklos studentus ar jaunus darbininkus atlikti darbinę praktiką užsienio įmonėse.
- ES biudžetas numato paramą tarptautinėms nevyriausybinėms jaunimo organizacijoms, dirbančioms europinėje plotmėje. 2003 metų biudžetas sudaro 1,5 milijonų eurų (5,175 mln. Lt).
- Dalyvaujant kultūrą remiančioje ES programoje *Kultūra 2000* dėmesio ir paramos gali sulaukti ir jaunimas
Pavyzdžiui, skatindamas menininkų (ir jų darbų) bei kitų kultūros veikėjų mobilumą, talentingų Europos menininkų, ypač jaunųjų, įvertinimas ir pripažinimas. Programos penkerių metų biudžetą sudaro 167 mln. eurų, arba 577 mln. litų.
- Iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo bus skiriama parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui, įsikūrimo pašalpa gali siekti iki 86 320 Lt.
- Lietuvos piliečių, dirbančių ES šalyse, vaikams bus užtikrintas nemokamas mokymas, jie būtų mokomi priimančiosios valstybės oficialiosios kalbos ar vienos iš oficialiųjų kalbų, ši mokymą pritaikius prie tokių vaikų konkrečių poreikių.

12. Tautinės mažumos:

- ES devizas: Europa - vienovė ir įvairovė.
- Be nacionalinės pilietybės Lietuvos piliečiai turės ir Europos pilietybę, kuri suteikia papildomas teises - laisvai keliauti, dirbti, mokytis, užsiiminėti savo verslu visose ES šalyse.
- ES netoleruoja jokios savo piliečių, ieškančių darbo kurioje nors ES šalyje, diskriminacijos tautiniu pagrindu.
- ES puoselėja tautinį savitumą ir kultūrinę įvairovę: asmenų, kurių atžvilgiu vykdoma, pvz., valstybinės kalbos mokėjimo atestacija, teisės bus geriau apgintos, kai į Lietuvos nacionalinę teisę bus perkeltos visos ES Tarybos direktyvos.
- Numatyama ateityje pateikti daugiamečių paramos Europos regionų ir mažumų kalboms bei kultūroms programos siūlymą, ES skyrė 2,5 mln. eurų, arba 8,6 mln. litų sumą.
- Programa *Kultūra 2000* be kitų projektų remia ir tekstų Europos mažumų kalbomis publikavimą. Programos penkerių metų biudžetą sudaro 167 mln. eurų, arba 577 mln. litų.

13. Inteligentiya:

- Narystė ES galėtų mums pasiūlyti geresnį žmogaus teisių ir laisvių bei didesnę piliečių saugumo užtikrinimą. Pirmiausia todėl, kad būtų laikomasi bendrųjų vertybių – demokratijos, pagarbos žmogaus ir tautinių mažumų teisėms, įstatymų viršenybės principų.
- ES priešinasi bendroms pasaulio supanašėjimo tendencijoms, bandydama kurti europietišką kultūrą ir identitetą, kaip puoselėjamą Europos šalių kultūrų ir identitetų visumą.
Pavyzdžiui, airiai palaipsniui atgaivina savo kalbą ir tautinę kultūrą. Liuksemburgiečiai savo šalyje įteisino liuksemburgiečių kalbą, nors tarp oficialių ES kalbų jos nėra.
- ES skatina Europos kultūrinį bendradarbiavimą, įgyvendindama ES kultūrinės programos - *Kultūra 2000* skatina menininkų (ir jų darbų) bei kitų kultūros veikėjų mobilumą, talentingų Europos menininkų, ypač jaunųjų, įvertinimą ir pripažinimą.
- ES suteiks paramą kultūrai, švietimui, kalbos išlaikymui (lietuvių kalba taps oficiali ES kalba; iš ES struktūrinių fondų bus skiriamos lėšos švietimui ir profesiniam mokymuisi, ir toliau dalyvausime *Leonardo da Vinci* ir *Socrates* programose).

- Europietiškos vertybių skalės formavimas:
pagarba žmogui,
tradicinių vertybių reikšmė,
tautiškumo išlaikymas

14. Bažnyčia:

- Europa - tai visų pirma visuotinių vertybių bendrija. Krikščionys demokratai vaidino reikšmingą vaidmenį steigdami tai, kas dabar yra ES; krikščioniškosios dorybės ir katalikiškas socialinis mąstymas buvo labai svarbūs ES kūrejams, darė ir tebedaro įtaką visai Europai.
- Vertybės, kurias gina ir gins Europos Sąjunga, yra paremtos svarba, kurią krikščioniškasis tikėjimas skiria individualiam žmogui. Todėl galima teigti, kad, Lietuvai integruojantis į ES, ji po ilgų sovietinės okupacijos metų grįžta į Vakarų demokratijos ir krikščioniškųjų vertybių erdvę.
- Lietuvai integruojantis į ES, materializuojasi tai, ką Bažnyčia taip esmingai ir nenuilstamai liudijo tiek šalies viduje, tiek ir pasauliui už Geležinės uždangos visą pokario laikotarpį: kad Lietuvos religija, kultūra ir tradicija yra nepertraukiamais saitais susijusi su Europos idėjų pasauliu.
- Europos žemyno vienybės priėmimas, bendrųjų vertybių paieška, lietuviškosios tradicijos vertybių, žavinčių užsieniečius, liudijimas gali būti kur kas geresnis atsakas į šiuolaikinį žmogų apėmusį dvasinį nerimą, nei užtvarų statymas ar biurokratinių sprendimų paieška, siekiant apsiriboti nuo negatyvių šiuolaikinės kultūros reiškinių.
- 2003 m. kovo 4 d. Lietuvos vyskupų kreipimasis į tikinčiuosius dėl Lietuvos stojimo į ES: “Trylika metų užtruko mūsų valstybės pertvarkymas. Ji grįžo prie demokratijos, rinkos ekonomikos ir kitų principų, kurių laikosi Vakarų pasaulis. It kelionė per dykumą, tai buvo sunkus laikas. Daugelis žmonių pavargo ir nusiminė. Tačiau stūmėsi tolyn, nes traukė europietiško gyvenimo perspektyva. Šiandien ji ranka pasiekama. Ir tos rankos nepakėlus, nueis niekais, ką išvargote, ką paaukojote. Neįžengus pro atsivėrusias duris, kurių link taip ilgai klampota, veltui bus „diržų veržimai“, kuriuos ištvėrėte. Todėl mes, jūsų Ganytojai, raginame visus dalyvauti referendume dėl Lietuvos stojimo į Europos Sąjungą. Vargu, ar šiandien yra kita išeitis, nei būti drauge su vieninga Europa.”

15. Verslininkai:

- Aiški ir stabili įstatymų bazė - sėkmingo verslo pagrindas.
- Atsivers didelė ES rinka kokybiškai produkcijai – vartotojų skaičius išaugs nuo 3,5 mln. iki beveik 500.
- Lietuvai tapus ES nare, Lietuvos verslininkai galės pasinaudoti ES struktūrinių fondų lėšomis.
Kaip rodo ES šalių patirtis, tuose ES regionuose, kuriems buvo teikiama struktūrinių fondų pagalba, ją gavo 1/6 visų smulkių ir vidutinių įmonių. Per 10 m. (1989-1999) dėl ES finansinės pagalbos, Graikijos ekonomika išaugo 10 proc., Portugalijos - 8,5 proc.
- Struktūrinių fondų lėšos ir užsienio investicijos leis modernizuoti Lietuvos ūkį, pakelti darbo našumą (kuris siekia tik 39 proc. ES lygio). Darbo našumo augimas didins lietuviškų prekių konkurencingumą, sudarys sąlygas kilti atlyginimams.

- Lietuvos verslininkai galės laisvai prekiauti ES rinkoje, Lietuvos įmonių produkcijai nebeliks muitų, kvotų ir kitų prekybos kliūčių. Taip pat nebeliks pasienio kontrolės ir muitinių.
- Palengvės prekybos su ES sąlygos – bus užtikrintos sąžiningos konkurencijos sąlygos, Lietuvos gamintojams nebus taikomos tokios diskriminacinės priemonės kaip antidempingo bylos, Lietuvos įmonės galės dalyvauti ES viešųjų pirkimų konkursuose.
- Bus plėtojama palanki verslui aplinka, ypač didelį dėmesį skiriant pradedantiesiems verslininkams, verslininkų mokymams ir konsultacijoms, technologijų pajėgumų stiprinimui, elektronei prekybai, inovacijoms, verslumo skatinimui.
- Po įstojimo į ES net ir tokioje šalyje kaip Ispanija, kurioje yra didelis nedarbo lygis, parama smulkiam ir vidutiniam verslui padėjo sparčiau mažinti nedarbo lygį. Nedarbas Ispanijoje sumažėjo nuo 22% (1993 m.) iki 12,4% (2000 m.).
- Verslumo skatinimas sukuria naujas darbo vietas. Olandijoje 1994 – 1998m vien tik 8% greitai besivystančių įmonių sukūrė 60% naujų darbo vietų.
- Lietuvos narystė ES didins Lietuvos gyventojų perkamąją galią.
Pavyzdžiui, Bendras vidaus produktas vienam gyventojui Airijoje prieš stojimą į ES sudarė 60% ES šalių vidurkio, tuo tarpu 2000 metais šis skaičius Airijoje jau sudarė 120% ES šalių vidurkio. Ispanijoje prieš įstojimą šis skaičius sudarė 71% ES šalių vidurkio, o po įstojimo praėjus 15 metų šis skaičius jau siekė 83%. Analogiškai ir Portugalijoje padidėjimas buvo nuo 56% iki 75%.
- Airijos pavyzdys rodo, kad narystė ES sudarė Airijoje palankias sąlygas verslui; sumažindama mokesčius pritraukė nemažai užsienio kapitalo, atnešė naujas idėjas ir naujas technologijas. ES parama Airijai pakylėjo Airijos ekonomiką.

16. Visagino miesto gyventojai:

- Kvalifikuotos darbo jėgos poreikis regione išliks.
ES parama Ignalinos AE tęsis iki pat eksploataavimo nutraukimo darbų pabaigos, t.y. eksploataavimo nutraukimo darbai tęsis dar apie 20-30 metų – šios srities specialistų poreikis padidės, bus vykdomos perkvalifikavimo programos – darbo tikrai bus ilgam.
Europos Sąjunga išpareigojo Lietuvai skirti apie 16-19 mln. eurų, arba 65 mln. litų, 2004-2006 metams Ignalinos AE personalui remti siekiant užtikrinti aukštą darbų saugos lygį iki reaktorių uždarymo ir jų eksploataavimo nutraukimo metu.
- Atsiras naujos galimybės įsidarbinimui.
Įstojus į ES, atsiras galimybių įsidarbinti kitose ES valstybėse narėse ir tiems asmenims, kurie neturi Lietuvos pilietybės, tačiau yra nuolat išdirbę daugiau kaip 5 –7 metus (pvz. branduolinės energetikos ekspertai), socialinių garantijų įstatymo projektas (planuojamas priimti šiais metais) numato paramą Lietuvos darbdaviams, įdarbinsiantiems iš Ignalinos AE atleistų darbuotojus, o taip pat ir kitas kompensacijas.
- ES ypatingą dėmesį skirs aplinkos apsaugai.
Bus sutvarkytos šalia esančios radioaktyvios atliekos ir vietovės:
 - *Viso 2004-2006 metams ES “papildomai” gali skirti iki 285 mln. eurų – t.y. apie 1 mlrd. litų – techniniams darbams, darbuotojų išlaikymui.*
 - *ES ir valstybės donorės jau anksčiau yra išpareigojusios skirti apie 210 mln. eurų “parengiamiesiems darbams” (kurie tęsis iki 2009 metų), - visi šie darbai taip pat siejami su atliekų tvarkymu – tai sudarytų apie 725 mln. litų.*

- Padidės parama Visagino miestui ir jį supantiems regionams.
ES paramos per struktūrinius fondus dydis Visagino mieste (apie 34 tūkst. gyventojų) gali siekti apie 70 milijonų litų per 2004-2006 metus. Ši parama turėtų būti bendrai finansuojama ir iš Lietuvos pusės (dar plius 20-30 proc. pagal atskirus projektus). Suteikus prioritetą šiam regionui, viso galima tikėtis ir nuo 100 iki 200 milijonų litų paramos iš struktūrinių fondų per pirmuosius narystės ES metus.

17. Mirštančios pramonės miestai:

- ES skyrė daugiau kaip 4,8 mlrd. litų skirtumų tarp regionų mažinimui per Europos Sąjungos struktūrinius ir sanglaudos fondus 2004-2006 m.
- ES struktūriniai fondai remia kokybiškus ir novatoriškus projektus. Projektuose numatyta netiesiogiai mažinti regionų išsivystymo skirtumus remiant:
 - smulkaus ir vidutinio verslo,
 - švietimo ir užimtumo,
 - energetikos,
 - sveikatos ir socialinės infrastruktūros,
 - aplinkos ir transporto,
 - informacinių paslaugų kūrimo ir kitas problemas.

18. Automobilių prekeiviai:

- Lietuvos narystė ES didins Lietuvos gyventojų perkamąją galią.
Pavyzdžiui, BVP vienam gyventojui Airijoje prieš stojimą į ES sudarė 60% ES šalių vidurkio, tuo tarpu 2000 metais šis skaičius Airijoje jau sudarė 120% ES šalių vidurkio. Ispanijoje prieš įstojimą šis skaičius sudarė 71% ES šalių vidurkio, o po įstojimo praėjus 15 metų šis skaičius jau siekė 83%. Analogiškai ir Portugalijoje padidėjimas buvo nuo 56% iki 75%.
- Investicijos į infrastruktūrą ir kelius, augantis gyventojų pragyvenimo lygis skatins gyventojus ir įmones atnaujinti savo transporto priemones ar įsigyti naujas.
- Palengvės prekybos sąlygos su ES: neliks muitų ir kitų prekybos kliūčių, nebus pasienio kontrolės ir muitinių.
- Geresnis susisiekimas su ES / geresnės transportavimo sąlygos.

19. Jūrų verslas (jūreiviai, Klaipėdos miestas):

- Gerinamos ir užtikrinamos socialinės garantijos jūrininkams: darbo sąlygų laivuose gerinimas, minimalus pragyvenimo lygis, jūrininko profesijos skatinimas.
- Mūsų šalies laivai po įstojimo į ES bus traktuojami kaip ES šalių laivai. Jiems bus taikomos mažesnės rinkliavos.
- Užtikrinamas didesnis jūrų transporto saugumas: griežtinami saugumo reikalavimai, kuriais saugoma nuo kenksmingų medžiagų patekimo į jūrą, naftos, mazuto išsiliejimo.
- Galimybė gauti finansinę kompensaciją iš ES struktūrinių fondų žvejams ir laivų savininkams už laikiną veiklos nutraukimą arba paramą nutraukiant žvejybinę veiklą visam laikui; parama anksčiau laiko išeinantiems į pensiją.

20. Vartotojams:

- Išsiplėtus ES Bendrajai rinkai, pagerėjus verslo sąlygoms ir padidėjus konkurencijai, vartotojai turės:
 - platesnį prekių ir paslaugų pasirinkimą,
 - žemesnes kainas nei anksčiau,
 - kokybiškesnes prekes ir paslaugas nei anksčiau (ES gina savo piliečių teisę į saugius ir kokybiškus produktus; kadangi ES-je taikomi griežti reikalavimai teikiamam į rinką maistui bei jo tvarkymui, pagerės maisto produktų sauga).
- Dėl griežtų reikalavimų produktų saugai, mažės nelaimingų atsitikimų skaičius vartojant įvairius produktus.

21. Vaikai:

- Lietuvai įstojus į ES, turėtų pagerėti kova prieš smurtą vaikų atžvilgiu, nes Lietuva galės dalyvauti programoje "Daphne II" (2004-08 m.). Programa skirta užkardyti smurtą prieš moteris ir vaikus bei ginti šio smurto aukas ir rizikos grupes. Prognozuojamas programos biudžetas - 41 milijoną eurų, arba 142 mln. litų.
- Lietuvai įstojus į ES, sustiprės bendradarbiavimas tarp Lietuvos ir kitų šalių narių policijų bei teisminių institucijų. Bendrai bus kovojama su nusikaltimais prieš vaikus, peržengiančiais vienos valstybės sienas.
Pavyzdžiui, 2002 m. spalio 14 d. ES Taryba jau pasiekė susitarimą ir artimiausiu metu turėtų formaliai priimti sprendimą dėl kovos prieš seksualinį vaikų išnaudojimą ir vaikų pornografiją. Bus siekiama suderinti baudžiamąją valstybių narių teisę šioje srityje, įskaitant bausmes, taip pat šios veiklos kriminalizavimą, sunkinančias aplinkybes, jurisdikciją, įskaitant nuostatas dėl ekstrateritorinės jurisdikcijos, bei ekstradiciją. Ypatingas dėmesys bus kreipiamas aukų apsaugai ir pagalbai joms.
- Europos Sąjungoje yra priimta teisės aktų, siekiant skatinti aukščiausius saugos standartus vaikams.
Pavyzdžiui, naujojo požiūrio direktyva 88/378/EEB "Dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su žaislų sauga, suderinimo," kitos direktyvos, siekiančios nustatyti standartus gamintojams, kad vaikas negalėtų atidaryti potencialiai pavojingų preparatų pakuočių, tokių kaip, pvz., vaistų buteliukai.

Apibendrinimo:

Europos komitetas prie LR Vyriausybės,

Visuomenės informavimo skyrius, tel.: (8-5) 266 17 26, 266 17 20, 266 17 15